

FIESTA MAYOR DE

ARMENTERA

DEDICADA A SU PATRON

SAN MARTIN

DIAS 11, 12 y 13 NOVIEMBRE DE

1 9 5 3

COBLA ORQUESTA

"LA SELVATANA"

INVITACIÓN

La Sección Recreativa de Educación, y Descanso, al presentar este programa de Fiesta Mayor, tiene el gusto de invitar a toda la población ampurdanesa, en nombre de la de Armentera,

Con especial satisfacción anuncia la apertura del Salón Juventud que junto con el Cataluña contribuirán a dar cabida a los actos a celebrar, permitiendo así una mayor holgura y regularidad en el desarrollo del programa.

Al mismo tiempo creemos que la colaboración de la tan renombrada Cofla

“ LA SELVATANA ”

será un aliciente muy poderoso para lograr que los próximos días de nuestra Fiesta resulten muy gratos a los asistentes.

Así lo esperamos y lo deseamos para todos.

L'Estiuet de Sant Martí

*Per el Grup d'Aficionats a
l'Astronomia de l'Armentera.*

ESCAU molts anys que la nostra Festa Major es veu afavorida amb uns dies jolius i agradables a causa de la temperatura que regna, impròpia del temps. Sembla com si el Sol ens volgués compensar un xic de la mancança que ens produeix l'esguard de l'hivern que s'apropa obsequiant-nos amb aquesta escalfor tardana que no és d'esperar ja tan entrada la tardor.

Aquest temps càlid en ple Novembre pren caràcter d'un fet al ésser captat al llarg dels segles per l'experiència que li donà el nom de l'Estiuet de Sant Martí. I realment el petit estiuet existeix. Les generacions passades no s'erraren al fer esment i transmetre el fet observat, com tantr d'altres que més tard han tingut plena comprovació i justificació a càrrec de la Ciència.

L'origen de l'estiuet de Sant Martí no està ben aclarit. Les investigacions científiques no ens poden explicar encara amb seguretat el fenomen, però existeixen hipòtesis bastant acceptables i curioses com la de fonament astronòmic que en aquest petit treball ens proposem divulgar. Heus-la ací:

* * *

Primer farem un elemental estudi dels elements que suposem intervenen per a produir l'estiuet.

Estels fugaços.— Tots hem vist durant les nits serenes com de quan en quan travessa l'espai un punt lluminós a gran velocitat deixant el rastre d'una ratlla brillant que s'extingeix ràpidament. Són el que se'n diuen estels fugaços o volants, no perquè siguin estels, sinó perquè fan l'efecte d'ells movent-se per l'espai, i com que apareixen i desapareixen en breus instants se'ls aplica el qualificatiu de fugaços i també el de volants. La seva naturalesa en realitat, sembla ésser de restes d'antics cossos celestes reduïts a petits fragments que poblen l'espai interplanetari en gran nombre i en molt diversos tamany, des del granet microscòpic fins al d'uns kilograms. També n'hi ha de molt més grossos, però aquests que reben el nom de bòlids no ens interessen ara.

Doncs trobant-se aquests astres minúsculs al pas de la Terra, penetren dintre les capes altes de l'atmòsfera a tal velocitat que la fricció produïda

PROGRAMA

DIA 11

- A las 11.—OFICIO SOLEMNE con asistencia de las dignísimas Autoridades y Jerarquías.
- A las 12'30.—Una Sardana en la Plaza del Generalísimo.
- A las 16'30.—Audición de Sardanas en la misma Plaza.
- A las 18.—Baile de Tarde en el Salón Juventud.
- A las 21.—Sesión de Cine.
- A las 22'30.—Dos Sardanas y seguidamente Baile de Noche en el Salón Juventud.

DIA 12

- A las 11.—OFICIO SOLEMNE.
- A las 12'30.—Una Sardana en la Plaza.
- A las 16'30.—Audición de Sardanas.
- A las 18.—Baile de Tarde.
- A las 21.—Sesión de Cine.
- A las 22'30.—Dos Sardanas y Baile de Noche.

DIA 13

- A las 12.—Concierto por la Cbla «**La Selvatana**» en el Salón Juventud, en el cual se interpretarán escogidas Sardanas de Autores Clásicos.
- A las 16'30.—Cuatro Sardanas en la Plaza, la tercera de las cuales será de concurso para «Colles» formadas por jóvenes menores de veinte años.
- A las 18.—Baile de Tarde.
- A las 21.—Sesión de Cine.
- A las 22'30.—Tres Sardanas y seguidamente Baile de Fin de Fiesta.

NOTAS

CONCIERTO DE SARDANAS

Al incluir este Concierto en el programa, creemos hacer una justa reparación a nuestros grandes compositores, desgraciadamente bastante olvidados. Además de ser una novedad muy grata para todo el público, quedarán complacidos los amantes de la buena música.

CONCURSO JUVENIL DE SARDANISTAS

Organizado para valorar las aptitudes de los sardanistas jóvenes y mantener la afición y buenas tradiciones sardanísticas, en este pequeño concurso se otorgarán premios y obsequios a las «colles» que a juicio del Jurado sean merecedoras de ello. Se registrá por las siguientes

B A S E S

1.ª—Podrán tomar parte en el concurso todas las «colles» formadas por parejas, la edad de cuyos componentes no llegue a la de 20 años.

Para su inscripción basta dirigirse a los miembros de la Sección Recreativa.

2.ª—El Jurado compuesto por sardanistas de la localidad clasificará a las «colles» participantes, haciéndose público su fallo en el Baile de Noche del mismo día así como el reparto de premios.

3.ª—La sardana escogida no será «reversa» ni difícil.

Als sardanistes concursants.

El Jurat tindrà en compte solament la precisió en el comptar i repartir, i la perfecció i gust amb que es balli la Sardana.

Com que no es tracta de cap espectacle, sinó únicament de fer un petit concurs sardanístic amb tota la serietat possible, no hi haurà ni trots ni galops, ni es tindrà en consideració l'habillament de les colles amb caire d'uniformitat àdhuc intentant interpretar més bé o més malament indumentàries típiques o d'èpoques passades. Tampoc s'acceptaran aquells moviments rígids i encarcerats propis d'un fort entrenament i que ens transformen la dansa en una cosa inexpressiva, sinó que valdrà el sentiment i la gràcia personals que en les ballades de Sardanes donen un aire viu i ple d'ànima al formar el conjunt uniforme seguint al bon compàs, aquella diversitat de moviments i aquell conjunt d'individualitats.

Aquestes consideracions, sortosament no són necessàries en aquesta contrada, però no hi serà de massa haver-les apuntat.

La Comisión se reserva el derecho de modificar el presente programa.

L'Armentera centre de belles excursions

(Continuació)

A Saldet, que abans amb l'Armentera i durant centúries formaren part de la mateixa Baronia, la seva església fou sufragania de la nostra, i els dos pobles tingueren prats en comú pel pasturatge del seu bestiar. Més avui els lligams de família i d'amistat son tan fermes, que tenen per pròpies les seves festes, dissorts i alegries. Els seus casals alguns centenaris i magnífics, son voltats d'hortes i vergers, i l'església que fou dedicada a Sant Sadurní, ja en 1362 ho era a Santa Eugenia. Es un bellíssim temple romànic del segle XII, de volta d'arc apuntat, l'absis semicircular i l'esvelta nau fan un conjunt armònic que presideix un senzill altar de la mateixa època, una ara damunt un sòcol de pedra i la formosa imatge de la Santa titular, talla moderna. La porta a mitjorn és romànica, una llinda sostinguda per montants timpà l·lis i dues senzilles arcades, que una imposta separa dels pilans. Aquesta església guardava belles pintures representant els misteris de goig del Sant Rosari, que segons tradició procedien del Convent dels Servites d'Empúries, abans altars barrocs omplaven la nau d'aquest bell temple, que avui els saldetencs que tant l'estimen l'han convertit en un Santuari de la Verge Remeiera, on el jorn de la seva festa s'hi fa un aplec de sentida devoció Mariana.

* * *

Dos camins es poden triar per anar a Vallveràia, tots prou formosos, l'un segueix la sèquia del Molí senyalada per l'arbreda de les seves vores que trenca la monotonia de la plana, closa a mitjorn pel Montgrí que d'enlloc més mostra millor la retallada silueta, ve la resclosa del regadiu de Saldet obrat a la segona meitat del segle dinovè, abans del Molí Nou una depressió senyala un antic curs del riu en direcció a Monttiró i Pelacals. Si hom segueix el camí de les motes, que són les defenses que es feren a últims del segle divuitè i principis del passat, per salvar el rec i la terra de les escomeses del riu, a poc de Saldet, les runes de la resclosa del rec vell del molí i seguint el viaró de la bella arbreda aviat el Molí Nou, i després Vallveràia, poble antic situat vora el riu, és tradició que als seus murs s'hi fermaven vaixells, probable que pel pas del riu hi hagués una barca pontonera, doncs abans era aquí un dels pocs llocs en que es podia passar el riu amb carruatge.

L'Església Parroquial és dedicada a Sant Vicens màrtir i construïda durant la primera meitat del segle XVIII, amb els carreus de l'antiga que

porten les senyals dels picapedrers dels temps migevals, fins al 1936 la seva bella façana era ornada amb una formosa imatge de la Verge anomenada de la Rosquitlla, obra de marbre del segle XV.

En la plaça hi ha un edifici de comerç del segle quinçè, en el finestral del pis damunt del portal d'entrada, hi ha dos escuts junyits per una creu, són del Comte d'Empúries En Martí i la seva muller Domna Maria. El rei Martí doncs tenia un finestral al cor de l'Empordà, sino tan bell com els de Poblet i Bellesguard, digne d'ell, i de la terra que s'hi contempla. Al costat hi ha un pati amb una jassa per bous i un cobert per guardar l'herba seca, aquesta construcció és una borda o sigui un estatge ramader i agrícola principalment el primer, aquest curiós edifici comtal té atansada a mitjorn una magnifica casa del segle XVI, amb la que interiorment ara hi comunica la disposició dels baixos d'aquest casal i els porxos que hi han al pati del davant, son apropiats per la cria de bous i xais, el conjunt és un vertader cortical, que escau en aquest lloc i en aquell temps, ple de bones pastures en una vall de terra fèrtil entre un riu i pujols, una vera, com és Vallveràia. Aquest noble casal fou cap d'una heretat patrimoni de la nostra casa Sobirana.

Al carrer de la Verge hi ha un edifici migeval, que probable fos un alberg per transeunts, quan el pas del riu obligaba a sojornar-hi, essent així certa la tradició dels vaixells fermats als murs de Vallveràia.

* * *

Al sortir de Vallveràia en direcció a Vilarrobau, es segueix la sèquia del molí que passa per sota el torrent de Ventalló, mitjançant una ferma volta o pont construïda l'any 1734, aquest torrent va directament al riu, vorejant el rec s'arriba aviat a les Penyes de Vilarrobau o roques del Tit escarpades i a plom sobre el riu, lloc bell i feréstec que impresiona vivament, hi han coves que per ésser al obac és probable que no hagin estat mai habitades per l'home, i el pou del glaç molt ample i pregon obra antiga, geològicament és una continuació de la Plana de Sant Miquel que l'erosió de les aigües ha seccionat, aquest tossal és un conglomerat de rierencs damunt un banc d'argila abundant de fòssils, al cim s'hi ovira un bell y extens panorama en particular de les terres del curs final del Fluvià. Sota les roques del Tit queda un passatge estret i ombrívol entre exuberant vegetació, i en el riu unes penyes isolades desvien aigües vers la sèquia del Molí.

* * *

El molí vell de l'Armentera va estar en ús fins l'any de 1707, durant la guerrá de Successió va enrunar-se completament inclús la sèquia o

rec vell, que venia de Saldet. Com que era el més important de la comarca i de les veïnes, la seya pèrdua va portar molts perjudicis, car a més de la mòlta dels grans panificables, el molí era una verdadera llotja i dipòsit de grans, que eren embarcats en el seu port fluvial i portats per mar a països llunyans, fent-se un intens comerç que beneficiava el comtat d'Empúries, un clam general demanà la restauració.

Prèvia una informació dels prohoms i entesos de la comarca, el senyor Comte d'Empúries que n'era propietari decidí la construcció del nou molí i sèquia. Els plànols i treballs tècnics foren fets per N'Agustí Juli arquitecte i Miquel Ramoneda sobrestant, En Josep Serrat i Pere Bertran eren els asentistes, ara en diem contractistes, tots de Barcelona. Detallaren l'obra i despeses de la construcció del magnífic Casal del Molí i la nova sèquia, eixida de les penyes del riu a Vilarrobau, era l'any de 1733, les obres començaren tot seguit, s'escollí el lloc de Vilarrobau perquè la presa de l'aigua és natural, i les crescudes del riu no malmeten la sèquia, que fou protegida en els paratges perillosos per motes.

Son dignes de recordança els homes que amb el seu talent i mitjans econòmics, feren aquesta gran obra que projectada al futur, tant ha beneficiat la nostra encontrada.

Fou N'Agustí Juli, l'arquitecte de les esglésies de l'Armentera, Vilacolum i Vilarrobau, i la molt bella de Vallveraia, d'aquesta darrera probable, i de les altres potser també. Vingué jove a la nostra terra on hi visqué molt temps dirigint les obres del molí que tan enalteixen el seu nom, i és de suposar que els seus consells foren escoltats pels que en aquella època, pensaven construir els nostres bells temples parroquials, que avui admirem obrats a l'últim terç d'aquell segle.

*
*
*

El poble de Vilarrobau és sobre una roca terciària inmensa, voltada de terreny sorrenc, és probable que fos una illa en la conca que formà el riu avans d'obrir-se pas per la plana, entre Palol i les Roques del Tit. La Plana va descendint i es confón al plà davant Ventalló, on s'esmuny el torrent de la Vall de Vià i el de Tafania, entre la Plana i els pujols de Bell-solell queda una vall de terra sorrenca que és probable fos en temps remots un curs supletori del Fluvià, de Vilarrobau al torrent de Ventalló.

Vilarrobau és a la vora del riu, el seu nom romà i l'origen encara més antic, a jutjar per les sitges escavades en la terra que s'hi han trobat, moltes cases son migevals, en el recinte de la rectoral hi ha ben conservada una església romànica del segle XI dedicada a Sant Genis, que fou de Sant Pere de Roda.

Te una església moderna obrada a les acaballes del segle divuitè, molt semblant a la de l'Armentera. Els conreus son cereals, vinyes, oliveres i pinedes.

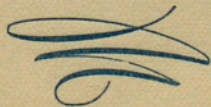
* * *

De Vilarrobau pot anar-se a Sant Mori poble murat amb una bella església romànica del segle XII, i una magnífica casa senyorial fortificada. Més atrau Sant Miquel de Fluvià a l'altra riba del riu i al mig de la conca, és visita obligada l'església monestirial benedictina del seu nom, obra romànica molt notable, de tres naus, absis i creuer, del segle XI. En el seu bell i proporcionat interior hi reposa l'esperit anodat per tanta magnificència. Lloant a Déu, al frontis hi porta escrit el millor elogi: «Quedaré satisfet quan hagi aparegut la Teva Glòria». Al costat del temple hi ha el grandió campanar romànic, veritable fortalesa i és probable sigui el sustitut de la que devia haver-hi per ésser lloc de pas del riu, ho demostra la seva construcció separat de l'església per una androna i entrada independent defensada, i sense cap finestral en el costat de mitjorn que és el de la clausura monacal, el que indica que la seva finalitat més que llitúrgica és civil i militar, aquest meravellós cloquer s'ha de contemplar al arribar a Sant Miquel per l'antiquíssim camí de Siurana. El monestir fou construït per el de Cuxà del Conflent, és molt probable sigui obra projectada pel pare de la pàtria l'abat-bisbe Oliva, que assistí a la dedicació any 1045.

El poble de Sant Miquel té restes de fortificacions migevals i cases velles que fan honor al monestir, ja que a la seva ombra va créixer i adquirir importància.

* * *

De Sant Miquel a Palol es va seguint el curs del riu, que a l'enfront de Vilarrobau fa una recolzada amb una pregona gorja on hi filtren moltes aigües que brollen en la plana. En els penya segats de la Plana hi han fonts i coves, ve Palol de Fluvià amb els seus conreus, vergers i jardins era un alou de Sant Pere de Roda, i l'edifici es bastit sobre una església romànica que perteneix a la parròquia de Vilarrobau. El freu d'entre la Plana i les penyes de Vilarrobau és un dels llocs més bells de l'Empordà, aquí el riu ja lliure s'eixampla, i en el curs del temps hi ha obrat la nostra plana, si seguiu vorejant-lo fins al Molí Nou veureu els grans esvorancs de les riuades, vers Vilacolum, Torroella i Vallveraià.

IMP. Y PAP. MONTSERRAT-FIGUERAS

CFP-1-52

CL 12 C Festes Pobles /Armentera -02